

Roosa Kuitunen

LÄHIÖ KASVUYMPÄRISTÖNÄ

Haastattelututkimus Hyvinkään Paavolassa

Kandidaatintyö
Rakennetun ympäristön tiedekunta
Minna Chudoba
Laura Uimonen
Lokakuu 2024

TIIVISTELMÄ:

Roosa Kuitunen: Lähiö kasvuympäristönä – Haastattelututkimus Hyvinkään Paavolassa
(Finnish Suburb as a Developmental Environment – An Interview Study in the Paavola
District of Hyvinkää)
Tampereen yliopisto
Arkkitehtuurin TkK-tutkinto-ohjelma
Kandidaatintyö
Lokakuu 2024

Tämä kandidaatintyö tutkii Hyvinkään Paavolaa lapsen kasvuympäristön näkökulmasta. Työn tutkimusaineisto koostuu teoreettisesta ja haastatteluosuudesta. Työn alussa käsitellään tutkimuksen kannalta keskeisiä käsitteitä, kuten lähiö, segregatio ja kasvuympäristö, sekä esitellään Suomessa tehtyä lähiötutkimusta ja lähiökehityshankkeita. Itse haastattelututkimus toteutettiin teemahaastatteluina, joissa viisi Paavolassa lapsuuttaan 2000- ja 2010-luvuilla elänyttä jakoi kokemuksiaan. Haastatteluissa keskityttiin neljään teemaan: ympäristön viihtyisyyteen, turvallisuuden kokemukseen, naapuriyhteisöön sekä identiteettiin.

Haastatteluiden perusteella vaikuttaa siltä, että Paavola on kyennyt tarjoamaan lapsille mahdollisuuden aktiiviseen ulkoiluun ja sosiaaliseen vuorovaikutukseen, vaikka ympäristö ei ole aina ollut täydellisessä kunnossa. Sosiaalinen ympäristö oli monimuotoinen ja mahdollisti ystävyyssuhteiden muodostamisen yli kulttuuristen ja muiden sosiaalisten rajojen. Paavolaa pidettiin pääosin turvallisena kasvuympäristönä, mutta haastatteluissa nousi esiin myös joitakin turvattomuuden kokemuksia lähinnä vuokrataloalueilla. Haastateltavista omistusasuntoalueilla eläneet kokivat lapsuutensa lähiympäristön turvallisempina. Aikuisiksi kasvettuaan haastateltavien käsitykset Paavolasta olivat moninaisia. Positiivisena nähtiin yleensä yhteisöllisyys, luonnonläheisyys ja tärkeimpien palveluiden läheinen sijainti.

Tämä tutkimus pyrkii osaltaan selvittämään, millaista lapsen elämä lähiössä on ollut 2000- ja 2010-luvuilla. Sen ymmärtäminen on tärkeää, jotta voimme kehittää lähiöistä parempia ja lapsiystävällisempiä ympäristöjä tulevaisuudessa.

Avainsanat: lähiöt, kasvuympäristö, teemahaastattelu, Hyvinkään Paavola

Tämän työn alkuperäisyys on tarkistettu Turnitin OriginalityCheck -ohjelmalla.

SISÄLLYS

1. JOHDANTO	1
2. LÄHIÖTUTKIMUS SUOMESSA	2
2.1 Keskeiset käsitteet: lähiö, segregatio ja kasvuympäristö	2
2.2 Aikaisempi lähiötutkimus ja lähiöohjelmat	4
3. HAASTATTELUTUTKIMUKSEN TAUSTA	7
3.1 Kohdelähiön esittely	7
3.2 Osallistujien valinta ja esittely	8
4. TEEMAHAASTATTELU	9
4.1 Teemahaastattelu metodina	9
4.2 Käsiteltävät teemat ja haastatteluiden toteutus	9
5. AINEISTON ANALYYSI	11
5.1 Paavola fyysisenä kasvuympäristönä	11
5.2 Paavola sosiaalisena kasvuympäristönä	13
5.3 Paavola psyykkisenä kasvuympäristönä	14
5.4 Haastateltavien arvio lapsuutensa kasvuympäristöstä aikuisina	15
6. YHTEENVETO JA JATKOTUTKIMUSAIHEET	17
LÄHTEET	19
KUVALÄHTEET	21

1. JOHDANTO

Suomessa on laskutavan mukaan 270–450 lähiötä, ja kokonaisuudessaan 1960- ja 1970-luvuilla rakentuneet lähiöt muodostavat kolmanneksen koko Suomen rakennuskannasta (Maiche 2021, 21, 24). Nämä lähiöt tulevat siihen ikään, että niiden kunnolle on tehtävä jotain. Puhutaan purkamisesta ja kestävämmistä peruskorjauksista, joilla lähiöt saataisiin jälleen asuttavampaan kuntoon. Kysymys lähiöiden tulevaisuudesta on tärkeä ja ajankohtainen, sillä monet Suomessa elävät ja varttuvat lähiöympäristössä nykyäänkin.

Lähiöympäristö ei kuitenkaan ole pelkästään joukko rapistuvia rakennuksia, vaan pohjimmiltaan se on keskenään erilaisten asukkaiden tiiviisti asuttama naapurusto. Asuinympäristön laatuun vaikuttavat rakennetun ympäristön viihtyisyyden lisäksi merkittävästi esimerkiksi turvallisuuden ja turvattomuuden kokemukset, palveluiden laatu ja tarjonta sekä naapuruussuhteet. Se, millaista lähiössä on asua, määrittyy siis monesta osatekijästä. Tästä syystä asukkaiden kokemukset voivat vaihdella suuresti.

Kun lähiöitä kehitetään, olisi ensin ymmärrettävä, millaista elämä niissä on ollut. Tämän tutkimuksen pyrkimyksenä on aidosti kuunnella Hyvinkään Paavolassa lapsuuttaan eläneiden kokemuksia ja muodostaa niiden pohjalta kuva lähiöstä kasvupaikkana. Ympäristö on minulle tuttu, sillä vietin siellä osan omaa lapsuuttani. Tutkimus suoritettiin haastattelututkimuksena, jotta kuultiin mahdollisimman aito, kyseisessä lähiössä kasvanneiden ihmisten näkökulma. Haastateltavat olivat nuoria aikuisia, joten lapsuuskokemukset ovat peräisin 2000- ja 2010-luvuilla lapsuuttaan eläneiltä. Tutkimuskysymykseni ovat seuraavat: Millainen ympäristö Paavola oli varttua 2000- ja 2010-luvuilla? Entä miten haastateltavat näkevät lapsuutensa kasvuympäristön aikuisiksi kasvettuaan?

Toisessa luvussa taustoitetaan lähiötutkimuksen tilaa Suomessa sekä kerrotaan lyhyesti lähiökehityshankkeista. Seuraavaksi pohjustetaan tämän työn haastattelututkimusta Paavolassa. Neljännessä luvussa esitellään tarkemmin haastattelun teemat ja kerrotaan haastatteluiden sujumisesta, sekä analysoidaan tutkimusaineistoa. Tutkielma päättyy yhteenvetoon ja jatkotutkimusaiheiden pohdintaan.

2. LÄHIÖTUTKIMUS SUOMESSA

2.1 Keskeiset käsitteet: lähiö, segregatio ja kasvu ympäristö

Lähiöt rakennettiin vastaamaan nopeasti kasvavien kaupunkien asuntopulaan, ja niiden oli tarkoitus vastata erityisesti lapsiperheiden asumistarpeisiin (Laukkanen 2002, 37). Vaikka lähiöiden alkuperäinen tarkoitus oli tukea asukkaiden hyvinvointia ja toimia lasten ja lapsiperheiden kasvu ympäristönä, niihin on myöhemmin kohdistunut jonkin verran kritiikkiä. Sosiaaliset ja fyysiset haasteet, kuten segregatio ja fyysisen ympäristön kunnan heikentyminen, ovat lähiöihin kohdistuvia merkittäviä riskitekijöitä (Laukkanen 2002, 38). Toisaalta lähiöympäristöissä on havaittavissa myös positiivisia ominaispiirteitä, kuten yhteisöllisyys, joka voidaan nähdä merkittävänä hyvinvointia tukevana asiana. Esimerkiksi Lotta Junnilaisen (2019, 76) tutkimuksessa kohdelähiöissä haastateltavat ihmiset kuvailivat asuinpaikkaansa toistuvasti kyläksi eli paikaksi, jossa ihmiset tuntevat toisensa, välittävät toisensa asioista ja huolehtivat toisistaan. Seuraavaksi tarkastellaan, miten lähiö määritellään tässä tutkimuksessa ja mitä segregatiolla tarkoitetaan lähiöiden yhteydessä. Lisäksi tutustutaan kasvu ympäristöön käsitteenä.

Yleensä lähiöllä tarkoitetaan kaupunkirakenteesta erilleen rakennettuja kerrostalopainotteisia asuinalueita, jotka on rakennettu pääasiallisesti lapsiperheitä varten luonnon välittömään läheisyyteen irralleen muusta kaupunkirakenteesta. Yhä 2000-luvulla lähiöt ovat erityisesti lapsiperheiden asuinalueita. Se, miten lasten ja lapsiperheiden hyvinvoinnin edellytykset toteutuvat, riippuu perheen sisäisen toimivuuden lisäksi myös ympäristön, sosiaalisten suhteiden ja palvelujärjestelmään liittyvistä osatekijöistä. Lähiöympäristöjä on pidetty alkuajoistaan saakka jokseenkin riskialttiina alueina. Monet tahot ovat ilmaisseet huolensa fyysisen lähiöympäristön rapautumisesta ja sosiaalisten haasteiden kasautumisesta. Näistä sosiaalisista haasteista merkittävimpiä ovat esimerkiksi työttömyys, toimeentulo-ongelmat, päihteiden liikakäyttö, lasten turvattomuus sekä yhteiskunnallisen eriarvoistumisen lisääntyminen. (Laukkanen 2002, 37–38.)

Segregatiolla puolestaan tarkoitetaan tietäntyyppisten ihmisryhmien keskittymistä tietyille alueille joko tietoisien valinnan seurauksena tai rajallisten asumismahdollisuuksien vuoksi. Segregatiossa kaupunki eriytyy sosiaalisesti hierarkkisiin alueisiin. Asuinalueiden eriytyminen muuttuu haitalliseksi, jos se aiheuttaa esimerkiksi syrjäytymistä tai muuten haittaa ihmisten sosiaalista kiinnittymistä asuinpaikkaan tai kun segregatio aiheuttaa huono-osaisuuden kasautumista tietyille alueille. (Laukkanen 2002, 38–39)

Tutkimukseni kannalta huomion arvoista on, että alueellista eriytymistä esiintyy paitsi eri kaupunginosien välillä myös yksittäisten lähiöiden sisällä. Viranomaishaastateltavat ovat nähneet erityisesti vuokra-asumisen kaupungin vuokrataloissa riskinä lapsen sosiaaliselle kehitykselle (Laukkanen 2002, 54). Usein luokkarakenteen alempiin väestöryhmiin kuuluvat ovat keskittyneet vuokrataloalueille, ja tarkemmin tiettyihin taloihin ja rapuihin (Laukkanen 2002, 39).

Sekä lähiön fyysiseen että sosiaaliseen rakenteeseen kohdistuvat haasteet voivat aiheuttaa lähiön leimaantumisen huonommaksi asuinalueeksi, ja saada ihmiset karttamaan aluetta. Tällöin ne asukkaat, joilla on käytettävissään enemmän resursseja pyrkivät muuttamaan asuinalueelta pois. Sen sijaan ne, joilla ei resursseja samalla tavalla ole, joutuvat sitä vastoin jäämään alueelle. Näin ollen lähiöstä saattaa muodostua osalle ”läpikulkualue”, jolle muutetaan asumaan vain tilapäisesti ja jolta muutetaan pois niin pian, kun perheelle on mahdollista. (Laukkanen 2002, 39.) Myös Lotta Junnilainen (2019, 41, 224–234) on käsitellyt tutkimuksessaan stigmasaation käsitettä ja ilmiöön liittyvää problematiikkaa. Asuinalueiden eriytyminen voidaan nähdä vakavaksi riskiksi tarkasteltaessa lasten ja lapsiperheiden syrjäytymistekijöitä. Alueiden erilaistumiskehityksen synnyttämä järjestäytymättömyys heikoimmista lähiön osista heijastuu lasten kasvuympäristöön esimerkiksi turvattomuutena. (Laukkanen 2002, 39–40.)

Lapsen kasvuympäristö voidaan jakaa fyysiseen, sosiaaliseen ja psyykkiseen ympäristöön. Fyysinen ympäristö koostuu ympäröivästä luonnosta ja rakennetusta ympäristöstä, jotka yhdessä muodostavat ulkoisen perustan, johon sosiaalinen ja psyykinen ympäristö sijoittuvat. Sosiaalinen ympäristö puolestaan muodostuu alueen ihmisten solmimista virallisista ja epävirallisista verkostoista. (Laukkanen 2002, 45.) Lähiöyhteisöä tarkasteltaessa keskeisiä käsitteitä ovat asuinympäristön konformistiset ja anomiset piirteet. Näistä ensimmäisellä tarkoitetaan asuinyhteisössä vallitsevaa normiauktoriteettia, jonka yhteisö on sisäistänyt. (Piirainen 1993, 162.) Tämä voi tarkoittaa esimerkiksi sitä, että naapuruston lapsille on asetettu samansuuntaiset kotiintuloajat ja että vanhemmat ovat ylipäättään lastensa liikkeistä kiinnostuneita. Anomisessa ympäristössä puolestaan ei ole kehittynyt yhteisiä normeja, vaan siinä eletään tietynlaisessa epäjärjestyksessä (Laukkanen 2002, 48–49).

Psyykkisellä ympäristöllä taas tarkoitetaan sosiaalisissa järjestelmissä havaittavia ja vaikuttavia ihmissuhteita, ja se on kietoutunut tiukasti yhteen sosiaalisen ympäristön käsitteen kanssa (Laukkanen 2002, 45). Psyykkiseen kasvuympäristöön on liitetty tässä tutkimuksessa erityisesti turvallisuuden ja turvattomuuden kokemukset.

Lapsen ympäristösuhteeseen vaikuttaa myös se, miten turvalliseksi tai turvattomaksi lapsi ympäristönsä kokee. Lisäksi vanhempien kokemukset ympäristöstä vaikuttavat lasten käsityksiin merkittävästi ja usein hyvin konkreettisesti esimerkiksi liikkumisrajoitusten

muodossa (Laukkanen 2002, 77). Psykologinen tutkimus luottaa vahvasti siihen, että ympäristösuhteilla on merkittävä vaikutus lapsen kehitykseen ja sosialisatioon. Kodin lähistöltä löytyy useimmiten lapsille tärkeimmät ikätoverit, joita varsinkin lähiöympäristössä riittää. Ikätoverit tarjoavat lapselle vertaisryhmän ja mallin yhdenmukaisesta käyttäytymisestä. Vertaissuhteet ikätovereiden kanssa ovat tärkeitä lapsen itsetunnon ja identiteettikehityksen kannalta, sillä niiden avulla lapsi rakentaa omaa minuuttaan ja persoonansa. (Laukkanen 2002, 76.) Myös lapsen kasvuympäristön toimintaköyhyys voidaan nähdä merkittävänä hyvinvointiin ja sosiaaliseen kehitykseen vaikuttavana tekijänä (Laukkanen 2002, 40).

Lapsen ympäristösuhdetta ja lapsiystävällisiä ympäristöjä tutkinut Marketta Kyttä (2003, 90—95) on luonut neliosaisen mallin, joka kuvaa ympäristöjä lasten itsenäisen liikkumisen ja ympäristön tarjoamien toimintamahdollisuuksien mukaan. Mallissa esitetään neljä erilaista ympäristötyyppiä, jotka ovat suomennettuina melukylä, aavikko, selli ja akvaario. Lapsiystävällisin malliympäristö on melukylä. Siinä lapset voiva liikkua vapaasti ja heillä on tarjolla paljon erilaisia toimintamahdollisuuksia. Muissa malleissa lasten liikkuminen tai toimintamahdollisuudet ovat rajoittuneita. Akvaario-mallissa toimintamahdollisuuksia olisi paljon, mutta rajoitetun liikkumisen vuoksi lapset eivät voi täysin hyödyntää tai tutkia niitä. Aavikko-mallissa puolestaan lapsilla on vapautta liikkua, mutta ympäristön tarjoamat toimintamahdollisuudet ovat hyvin rajalliset. Sellin malliympäristöistä kaikkein rajoittunein, sillä siinä sekä lapsen mahdollisuus itsenäiseen liikkumiseen että toimintamahdollisuudet ovat heikot. (Kyttä 2003, 90—95.)

2.2 Aikaisempi lähiötutkimus ja lähiöohjelmat

Suomessa ja ulkomailla lähiötutkimusta on tehty jo kauan. Lähiöihin keskittyvä tutkimus on ollut poikkitieteellistä, ja sitä ovat tehneet niin sosiaalitieteilijät, maantieteilijät, arkkitehdit kuin historioitsijatkin (Ruoppila & Turtiainen 2024, 46). Tutkimuksissa lähestymistapoja on ollut erilaisia: toisinaan on kiinnitetty erityistä huomiota lähiön väestön sosioekonomiseen rakenteeseen, ajoittain lähiötä on tutkittu omakohtaisemmin koettuna ja elettyinä, joskus taas huomio on kiinnittynyt ulkopuolisten muodostamaan kuvaan lähiöstä (Ruoppila & Turtiainen 2024, 66). Viimeisen 40 vuoden ajalta lähiötutkimukset voidaan jakaa karkeasti neljään teemaan: 1. Lähiöiden ideaalit, suunnittelu ja rakentaminen, 2. Huoli segregaatiosta, 3. Median välittämä kuva lähiöistä sekä 4. Elämä ja osallisuus lähiöissä (Ruoppila & Turtiainen 2024, 49). Oma tutkimukseni keskittyy näistä erityisesti viimeksi mainittuun.

Historiallisessa tutkimuksessa lähiöiden tarkastelu on kytkeyty yleensä rakennemuutokseen, suureen maaltamuuttoon ja kaupungistumiseen. Huomiota on kiinnitetty erityisesti lähiöiden suunnitteluperiaatteisiin ja rakentamiskäytäntöihin, mutta myös lähiöiden sosiaaliseen elämään ja uudenlaiseen elämäntapaan. (Ruoppila & Turtiainen 2024, 66.)

Lähiöistä käydyssä keskustelussa ja tutkimuksessa on vallinnut varsinkin 2000-luvulla ongelmalähtöinen näkökulma, joka on osaltaan voinut vahvistaa lähiöiden negatiivista leimautumista. Tutkijat ovat todenneet, että toistuva huolipuhe voi itsessään edistää lähiöiden stigmatisoitumista ja segregaatian syventymistä. (Ruoppila & Turtiainen 2024, 67–68.)

Asukkaiden arkeen ja osallisuuteen keskittyneet tutkimukset ovat selvittäneet muun muassa asukkaiden kokemusta yhteisöllisyydestä ja sosiaalisista verkostoista. Varhaisimmissa tutkimuksissa oltiin usein huolissaan siitä, etteivät asukkaat kykenisi muodostamaan tiiviitä sosiaalisia verkostoja uudessa kaupunkiympäristössä. Myöhemmät tutkimukset ovat kuitenkin osoittaneet, että lähiöiden sosiaaliset verkostot ovat paitsi paikallisia, myös laajempia. Lähiöiden luonnonläheisyys koetaan usein myönteisenä piirteenä. (Ruoppila & Turtiainen 2024, 69.)

Vaikka suomalainen lähiötutkimus on ollut laajaa ja monitieteistä, jotkin näkökulmat ovat jääneet vähälle huomiolle. Lähiöiden mahdollisuuksia uudistua ja kehittyä on tutkittu vain niukasti. Myös kansainväliset vertailut, joista voitaisiin löytää ratkaisuja lähiöiden haasteisiin, ovat harvinaisia. (Ruoppila & Turtiainen 2024, 69.)

Lähiötutkimuksen lisäksi Suomessa on toteutettu lähiöohjelmia, joiden tarkoitus on ollut paitsi tuottaa tutkimustietoa, myös kehittää ja korjata lähiöitä käytännön tasolla paremmiksi elinympäristöiksi. Ensimmäinen lähiöohjelma toteutettiin vuosina 2008–2012 ja silloin tavoitteina oli muun muassa kehittää monikulttuurista asumista, parantaa asukasosallisuutta, liittää lähiöt paremmin toiminnalliseen kaupunkiin sekä kohentaa lähiöostareiden viihtyisyyttä (Ympäristöministeriö 2024). Suomessa toteutettiin lähiöohjelma myös vuosina 2020–2022, joka oli osa pääministeri Sanna Marinin hallitusohjelman tavoitteita. Lähiöohjelma keskittyi erityisesti segregaatian ehkäisyyn ja lähiöiden asukkaiden hyvinvoinnin edistämiseen. Tarkemmin sanottuna ohjelmalla pyrittiin lisäämään osallisuutta, vahvistamaan lähiöiden elinvoimaa sekä edistämään turvallisuutta ja viihtyisyyttä asuinalueilla, joissa kehitystarpeet olivat suurimmat. Lisäksi lähiöohjelmassa painotettiin kestävän kehityksen tavoitteita, erityisesti viheralueiden lisäämistä ja hiilineutraaliuden edistymistä. Lähiöohjelmassa tunnistettiin, että asuinalueiden segregatio on Suomessa johtanut tulo- ja hyvinvointierojen kärjistymiseen. Eroja havaittiin esimerkiksi oppimistuloksissa, terveydessä ja palveluiden saatavuudessa. (Nevalainen 2023, 6.)

Lähiöohjelmassa segregaatian perussyihin puuttuminen nähtiin keskeisinä, joten ohjelmassa pyrittiin investoimaan ihmisiin ja luomaan pitkäjänteistä kehitystyötä. Lähiöohjelmassa oli kolme keskeistä tavoitetta: 1. Kokonaisvaltainen strateginen johtaminen ja kehittäminen lähiöiden elinvoiman vahvistamiseksi, 2. Segregaation vähentäminen yhteistyöllä ja 3. Tiedon hyödyntäminen lähiöiden kehittämisessä. (Nevalainen 2023, 7.)

Lähiöohjelma toteutettiin 24 kaupunkihankkeena ja 18 tutkimushankkeena, jotka tehtiin yhteensä 13 kaupungissa ja 11 tutkimuslaitoksessa. Vaikka ohjelman ajatukseen kuului vahvasti asukasosallistuminen, Covid19-pandemian vuoksi asukasosallistumisen monipuolistamiseen jäi kehittämisen varaa. Lähiöohjelmassa erityisesti hiljaisten ryhmien osallistaminen nähtiin tärkeäksi osaksi tulevaisuuden lähiökehitystä. (Nevalainen 2023, 8–9.)

Kohdelähiöissä saavutettiin positiivisia tuloksia, esimerkiksi Tampereella Peltolammi-Multisillan lähiöohjelman kautta on saatu kohennettua alueiden viihtyisyyttä muun muassa kehittämällä ulkoilu- ja virkistysalueita esteettömimmiksi ja turvallisemmiksi, Multisilltaan on perustettu päiväkotia ja hyvinvointikeskuksen arvioidaan valmistuvan vuonna 2027. Asukkaiden vaikutusmahdollisuuksia on lisätty ja tiedonkulkua sujuvoitettu, ja alueen erilaiset hyvinvointia edistävät toimijat ovat paremmin tietoisia toisistaan, joka mahdollistaa tiiviimmän ja kokonaisvaltaisemman yhteistyön. (Peltolammin-Multisillan lähiöohjelman yhteenveto 2022.)

Lähiöohjelmissa toteutetut tutkimushankkeet tuottivat tärkeää tietoa segregaatiokehityksestä, palveluiden saatavuudesta ja joistakin lähiöiden rakenteellisista haasteista, mikä auttaa suunnittelemaan kehitystyötä. Ohjelmat edellyttivät tiivistä yhteistyötä erilaisten tahojen, kuten kaupunkien, tutkimuslaitosten ja asukkaiden välillä. (Nevalainen 2023, 9–10.) Hanke auttoi tunnistamaan segregaatian syitä ja kehittämään ratkaisuja, joilla lähiöitä voitaisiin kehittää kestävämmiksi asuinalueiksi niin sosiaalisesti, taloudellisesti kuin ekologisestikin.

Tämä haastattelututkimus pyrkii tuottamaan tarpeellista tietoa lähiössä kasvaneiden omakohtaisista kokemuksista täydentäen laajempaa lähiötutkimusta konkreettisilla ja henkilökohtaisilla näkökulmilla. Tutkimus kertoo kohdelähiön viihtyisyydestä, sosiaalisista suhteista sekä lasten turvallisuuden kokemuksista, joita ei välttämättä tavoitettaisi tilastollisin menetelmin tai ulkopuolisin havainnoin. Tutkimus auttaa ymmärtämään, miten lähiöympäristö on vaikuttanut lasten arkeen ja hyvinvointiin, ja voi osaltaan auttaa kehittämään lähiöistä entistä turvallisempia ja lapsiystävällisempiä.

3. HAASTATTELUTUTKIMUKSEN TAUSTA

3.1 Kohdelähiön esittely

Paavola on Hyvinkäällä sijaitseva lähiö, jossa asuu noin 3300 asukasta (Tilastokeskus 2022). Paavolaan rakennettiin sen syntyaikoina niin omakotitaloja kuin kerrostalojakin, ja sinne syntyi sekä vuokra- että omistusasumista. Paavolan kerrostalot rakennettiin vuosina 1968–1991, ja useimmat niistä valmistuivat 1970-luvulla. Aiemmasta poiketen myös Hyvinkään kaupunki osallistui vuokra-asuntojen tuotantoon yksityisten yhtiöiden lisäksi. Hyvinkäällä oli tuohon aikaan pulaa vuokra-asunnoista. (Kokkonen & Tolmunen-Nikander 2000, 171–172.) Paavolaa, kuten muitakin samanikäisiä suomalaisia lähiöitä, kritisoitiin alkuun siitä, ettei Paavolaan saatu palveluita samaan tahtiin kuin asuntoja rakentui. Myös vapaa-ajanviettomahdollisuuksia olisi kaivattu Paavolan alkuaikoina lisää. (Kokkonen & Tolmunen-Nikander 2000, 182–183.) Sitten Paavolaan saatiin muun muassa lähikauppa, ravintola, postin palveluita, koulu, kirjasto, kaksi päiväkotia, vanhainkoti, seurakuntakoti, jäähalli, nuorisotalo ja erilaisia urheilukenttiä (Kokkonen & Tolmunen-Nikander 2000, 171).

2000- ja 2010-luvuilla Paavolassa palveluiden ja vapaa-ajanviettoon soveltuvien paikkojen tarjonta näytti lapsen näkökulmasta melko kattavalta, sillä monet Paavolaan aiemmin tuodut palvelut olivat säilyneet. Paavolassa oli alakoulu, kirjasto ja lähikauppa. Lisäksi Paavosta löytyi edelleen päiväkoteja, esikoulu ja seurakuntakoti, joka tarjosi lapsille esimerkiksi kerhotoimintaa. Paavolassa oli myös hyvät urheilumahdollisuudet: lähellä sijaitsivat muun muassa Kulomäen laskettelukeskus, Hyvinkään Jääliikuntakeskus ja Perttulan kentät. Alueella sijaitsi myös leikkipuistoja, kuten Aittapuisto ja Juhonpuisto. Paavolasta oli myös hyvät yhteydet läheiseen Sveitsin metsään, joka tarjosi monipuoliset mahdollisuudet luonnossa liikkumiseen.

Tällä hetkellä Hyvinkään kaupunki on käynnistänyt Paavola-hankkeen, johon se on saanut opetus- ja kulttuuriministeriöltä 94 400 euroa valtion erityisavustusta, joka on kohdistettu hallinnonalojen väliseen yhteistyöhön ja kaupunkisuunnitteluun. Hanke on laaja, ja sen tarkoituksena on suunnitella parempaa kaupunkia yhdessä asukkaiden kanssa. (Hyvinkään kaupunki, 2023.) Kehityshankkeen myötä Paavolan koulun yhteyteen on suunnitteilla uusi rakennus, johon on tulossa päiväkotia, liikuntahalli ja kokoontumistila. Kokonaisuuden on tarkoitus valmistua vuonna 2025, ja se tulee palvelemaan useita eri tahoja. (Hyvinkään kaupunki, 2024.)

3.2 Osallistujien valinta ja esittely

Haastateltavat tavoitettiin henkilökohtaisten yhteyksien kautta, ja haastattelupyyntö lähetettiin yhteensä yhdeksälle henkilölle, jotka olivat eläneet lapsuuttaan tai nuoruuttaan Paavolassa. Näistä yhdeksästä henkilöstä viisi nuorta aikuista suostui osallistumaan haastatteluun, kaksi kieltäytyi ja kaksi jätti reagoimatta haastattelupyyntöön. Haastatelluihin osallistuneiden ikähaarukka oli 22–25 vuotta, ja heidän nimensä on muutettu anonyymiteetin säilyttämiseksi. Osalle haastateltavista Paavola oli tilapäinen asumisratkaisu, mutta osa oli asunut siellä syntymästä aikuisuuteen saakka.

Haastateltavista Saara asui Paavolassa 11-vuotiaasta 16-vuotiaaksi rivitaloyhtiössä, jossa oli pääosin omistusasuntoja. Saara korosti haastattelussa oman pihapiirinsä olleen rauhallinen, mutta kertoi myös lähiympäristön ongelmista vuokra-asuntovaltaisten alueiden läheisyydessä.

Enni eli Paavolassa 1-vuotiaasta täysi-ikäiseksi asti, ja hänen kerrostaloyhtiössään oli lähinnä omistusasuntoja, vaikka joitakin vuokra-asuntojakin oli. Enni piti lähiön luonnonläheisyydestä ja koki Paavolan turvallisena ja hyvänä kasvupaikkana, hän myös koki olleensa paavolalainen siellä asuessaan.

Anna puolestaan asui kohdelähiössä 5–9-vuotiaana, ja hänen taloyhtiönsä koostui pääosin vuokra-asunnoista. Anna kertoi kokeneensa lapsuudessaan alueella jonkin verran turvattomuutta, mutta muistaa myös positiivisia hetkiä pihaleikeistä kavereiden kanssa.

Alexi muutti Paavolaan 2-vuotiaana ja asui siellä 6-vuotiaaksi saakka. Hänen perheensä asui vuokrataloyhtiössä, ja pääosin muistot Paavolasta ovat lämpimiä. Kuitenkin nyt aikuiseksi kasvettuaan hän ajattelee lähiöympäristön olleen ajoittain turvaton.

Rebecca asui Paavolassa koko lapsuutensa 20-vuotiaaksi asti. Rebeccan perheellä oli tiiviit suhteet muihin maahanmuuttajataustaisiin perheisiin, ja suomalaisiakin yhteyksiä oli. Rebecca identifioi itsensä paavolalaiseksi siellä eläessään.

4. TEEMAHAASTATTELU

4.1 Teemahaastattelu metodina

Teemahaastattelu on monipuolinen ja joustava tiedonkeruumenetelmä, joka soveltuu erityisesti tutkimuksiin, joissa käsitellään herkkiä aiheita, jotka saattavat olla huonosti tiedostettuja tai joista ei usein keskustella avoimesti (Hirsjärvi & Hurme 1991, 35). Teemahaastattelu perustuu puolistrukturoituun lähestymistapaan, jossa keskustelun teemat on ennalta määritelty, mutta muuten haastateltavilla on vapautta ohjata haastattelun kulkua ja tuoda esiin kokemuksiaan sekä näkemyksiään omalla tavallaan (Hirsjärvi & Hurme 1991, 35, 41–42). Metodin joustavuus mahdollistaa syvällisen ja yksilöllisen tarkastelun tutkimuksen kohteena olevasta ilmiöstä.

Teemahaastattelu on valittu tähän tutkimuksen menetelmäksi siksi, että kasvu ympäristöön liittyvät kokemukset sisältävät paljon emotionaalisia ja henkilökohtaisia ulottuvuuksia, jotka jäisivät luultavasti piiloon pelkällä kvantitatiivisella aineistonkeruulla tai strukturoidulla kyselyllä. Teemahaastattelun avoin ja kuunteleva luonne tukee tutkimuksen pyrkimystä tavoittaa haastateltavien henkilökohtaiset kokemukset kasvu ympäristöstä ja antaa heille mahdollisuuden tuoda esiin omia tunteuksiaan ja ajatuksiaan vapaasti ilman, että heitä ohjaillaan kysymysten asetteluilla liikaa.

4.2 Käsiteltävät teemat ja haastatteluiden toteutus

Haastatteluissa keskityttiin neljään teemaan: ympäristön viihtyisyyteen, turvallisuuden kokemukseen, naapuriyhteisöön sekä identiteettiin. Näiden teemojen kautta pyrittiin hahmottamaan, millaisena haastateltavat muistavat lapsuutensa kasvu ympäristön. Haastatteluiden lopussa oli myös reflektiivinen osuus, jossa haastateltavat saivat pohtia lapsuutensa asuinympäristöä aikuisiksi kasvettuaan, ja kertoa millaisiksi heidän näkemyksensä ovat ajan kanssa muotoutuneet.

Haastattelut toteutettiin mahdollisuuksien mukaan kasvotusten rauhallisessa ympäristössä, jonka valintaan haastateltavat saivat itse vaikuttaa. Osa haastatteluista toteutettiin kuitenkin puhelimitse, sillä kasvokkaista tapaamista oli haastava järjestää. Haastattelut kestivät puolesta tunnista tuntiin, ja kaikki haastattelut nauhoitettiin myöhempää analyysia varten. Ennen haastatteluiden aloittamista haastateltaville kerrottiin käsiteltävistä teemoista, ja keskustelu käytiin niin, että haastateltavat saivat syventyä kuhunkin teemaan siinä määrin, kun se heistä tuntui luontevalta. Teemat käytiin läpi järjestyk-

sessä, jossa aloitettiin kevyemmistä aiheista, kuten ympäristön viihtyisyydestä ja naapuriryhteisöstä, ja vähitellen siirryttiin henkilökohtaisempiin teemoihin, kuten turvallisuuden kokemuksiin ja identiteettiin. Haastatteluiden kysymykset laadittiin suppilotekniikalla niin, että keskustelut kunkin teeman ympärillä aloitettiin laveammilla kysymyksillä. Tämän jälkeen haastateltaville esitettiin tarkentavia jatkokysymyksiä, jotka perustuivat haastateltavien aiempiin vastauksiin. Näin pyrittiin välttämään haastateltavan ohjaamista valmiilla kysymystenasetteluilla sekä varmistamaan haastattelun luonnollinen eteneminen. (Hirsjärvi & Hurme 1990, 87.)

Koska tutkimuksessa haastateltavia oli vähän, aineisto käsiteltiin laadulliselle tutkimukselle tyypilliseen tapaan ilman tilastollisia operaatioita. Lähestymistapa mahdollisti haastateltavien yksilöllisten kokemusten ja tuntemusten esiintuomisen tavalla, joka palveli parhaiten tutkimuksen tavoitteita.

5. AINEISTON ANALYYSI

Haastatteluissa nousi esiin hyvinkin erilaisia kokemuksia, ja ymmärrettävästi myös haastateltavien suhtautuminen muistojen Paavolaan ja käsitys alueen nykytilasta vaihtelivat suuresti. Kuitenkin jotkin asiat toistuivat haastatteluissa, esimerkiksi kotipihan merkitys, ikätovereiden suuri määrä ympäristössä sekä tietyt paikat, kuten Paavolan pieni kirjasto ja Paavolan koulun piha.

Marketta Kytän (2003, 90—95) ympäristömallien valossa Paavola näytti tarjonnan haastateltaville paljon melukylä-mallille tyypillisiä piirteitä, kuten mahdollisuuden leikkiä ja liikkua melko vapaasti tarjoten monipuolisia virikkeitä ja runsaasti vertaissuhteita. Toisaalta haastatteluissa nousi esiin myös elementtejä, jotka sopivat pikemminkin aavikkomalliin: esimerkiksi alueella koettu turvattomuus tai kuullut tarinat levottomuuksista ovat saattaneet vaikuttaa lasten tai vanhempien turvallisuuden tunteeseen, ja rajoittaa lasten vapaata liikkumista. Myös leikkipaikkojen ja ympäristön rapautuminen ovat saattaneet luoda Paavolasta paikoin aavikkomaista ympäristöä rajoittaen osaltaan lasten leikkimismahdollisuuksia.

5.1 Paavola fyysisenä kasvuympäristönä

Kysyttäessä haastateltavien fyysisestä kasvuympäristöstä vastauksissa korostuivat pihat, joilla oli tekemistä (kuvat 1–3). Kerrottiin keinuista, pukkislaudoista, palloseinästä, leikkimökistä, hiekkalaatikoista ja muista virikkeistä, vaikka niiden kunnossa saattoi joskus olla parantamisen varaa (kuvat 4–7). Kaikkien haastateltavien piholla lapset oli huomioitu jotenkin. Pihat muistettiin hyvin tarkastikin, ja osa haastateltavista osasi myös ulkomuistista piirtää pihapiirin muistaen tarkkoja yksityiskohtia, kuten matontamppaustelioiden sijainnin tai liukumäen muumikuvitukset. Tämä todistaneekin, että piholla on todella vietetty paljon aikaa. Rebeccan mukaan omat leikit ja mielikuvitus olivat tärkeimpiä asioita viihtyisyyden luomisessa, eivät niinkään ympäristön tarjoamat puitteet. Vain yksi haastateltavista, Saara, kuvaili betonivaltaista Paavolaa ympäristönä ankeaksi. Hänen kuvauksensa mukaan Paavola oli suurilta osin harmaata ja betonielementtitalot rumia ja tylsiä, sillä ne näyttivät kaikki keskenään samalta. Haastateltava lisäsi: *”Mä en usko, että sillä oli kaikille asukkaille väliä, mutta mulle sillä oli väliä.”* Haastateltavien fyysinen kasvuympäristö on tarjonnut lapsille virikkeitä osin heikosta kunnostaan huolimatta. Fyysisen kasvuympäristön kannalta keskeisimpiä paikkoja kotipihan lisäksi olivat erityisesti Paavolan koulu, Paavolan pieni kirjasto ja usein mainittu lähikauppa (kuvat 8–10). Haastatteluissa mainittiin usein myös läheiset puisto- ja metsäalueet.

Kuvat 1, 2 ja 3. Kotipihat ja niiden lähialueet osoittautuivat haastatteluissa lasten keskeisimmiksi ajanvieton paikoiksi. Pihalla nähtiin ikätovereita ja leikittiin monenlaisia leikkejä.

Kuvat 4, 5, 6 ja 7. Monilla pihoilla lapset oli huomioitu muun muassa keinuilla, hiekkalaatikoilla ja muilla virikkeillä.

Kuvat 8, 9 ja 10. Paavolan koulun piha ja Paavolan pieni kirjasto toistuivat haastatteluissa merkityksellisinä paikkoina. Nykyään kirjasto on lakkautettu ja rakennus palvelee yhteisötila Onnin tiloina. Paavolassa on myös lähikauppa.

Paavolassa sijaitsi myös leikkipuistoja, joista haastatteluissa useimmiten mainittiin ”Norsupuisto” eli Aittapuisto ja ”Tarzan-puisto” eli oikealta nimeltään Juhonpuisto. Molemmat puistot olivat lasten keskuudessa saneet nimensä leikkipuistojen varusteiden mukaan: Norsupuistossa sijaitsi pieni norsunmuotoinen liukumäki, ja Tarzan-puistosta löytyi suosittu vaijeriliuku, joka synnytti mielikuvan liaanissa roikkumisesta. Lapset olivat nimenneet mielikuvituksellisesti myös muita paikkoja lähiöympäristössä. Esimerkiksi Välenojan puiston yhteydessä sijaitseva pitkä, kaareva pulkkamäki oli taipunut ”banaanimäeksi”. Rebeccan mukaan Aittapuiston kulmalla sijainnutta pienempää pulkkamäkeä kutsuttiin hänen kaveripiirissään ”Röllin majaksi”. Todellisuudessa pikku ovella varustettu kumpare oli alueella sijainneen entisen Heikkilän tilan perunakellari. Vaikuttaa siltä, että haastateltavien tapa havainnoida ympäristöään lapsena on ollut vahvasti sidoksissa mielikuvitukseen ja konkreettisiin havaintoihin ympäristöstä, josta on tehty itselle seikkailullinen ja merkityksellinen.

5.2 Paavola sosiaalisena kasvuympäristönä

Sosiaalisena kasvuympäristönä lähiö on ollut monimuotoinen, ja jokaisella haastateltavalla on ollut pihapiirissään runsaasti kehityksen kannalta tärkeitä vertaissuhteita. Kaikilla on ollut naapureina niin lapsiperheitä, eläkeläisiä, maahanmuuttajataustaisia kuin kantasuomalaisiakin. Alekski kuvailee pihalla vallinnutta ilmapiiriä seuraavasti: *”Siellä vaan leikittiin yhdessä, eikä välitetty siitä millasia ihmisiä ne muut sitten on. Siellä oltiin kaikkien kaa, oli ne sit millasista lähtökohdista tahansa, ei siihen oikeen kiinnitetty huomiota.”* Ennillä ja Annalla on ollut ainakin viisi ystävää pihapiirissä, Rebecalla seitsemän ja Saaralla kymmenen. Alekski puolestaan vastaa, että kavereita oli niin paljon, ettei kykene laskemaan tarkkaa määrää. Omien kavereiden lisäksi tunnettiin myös muiden talojen lapset, ja tiedettiin, kuka asui missäkin rapussa ja ketkä olivat hyviä kavereita keskenään. Pihapiirissä monet sisarukset kulkivat yhdessä ja jakoivat saman ystäväporukan.

Rebeccan haastattelussa nousee myös esiin hänelle ja hänen perheelleen merkityksellinen maahanmuuttajayhteisö, joka koostui samasta lähtömaasta olevista perheistä. Rebeccan mukaan nämä yhteydet auttoivat kulttuuria säilymään: kieltä, uskonnollisia juhlia ja muita perinteitä ylläpidettiin ja jaettiin toisten kanssa. Rebecca kertoo tunteensa olleen osa maahanmuuttajayhteisöä, eikä kokenut oloaan yksinäiseksi. Hän kertoo myös, että hänen kokemuksensa mukaan Suomessa syntyneet maahanmuuttajalapset ovat tietoisia ja ylpeitä juuristaan, ja hänen yhteisönsä on länsimaalaistunut jopa vähemmän kuin yhteisö lähtömaassa. Kääntöpuolena Rebecca on huolissaan siitä, että

maahanmuuttajat sulkeutuvat liiaksi omiin oloihinsa, jolloin sosiaalinen ympäristö saattaa yksipuolistua. Ystävyyssuhteet maahanmuuttajayhteisön ulkopuolella olisivat Rebeccan mukaan tärkeitä, ja hän kokee, että hänelle itselleen koulunvaihto teki hyvää, sillä uudesta koulusta hän sai paljon suomea äidinkielenään puhuvia ystäviä. Lähiöympäristön tarjoama yhteisöllisyys tarjoaa siis paljon hyvää mutta sisältää omat riskinsä.

Vaikka kuva lähiöstä sosiaalisen kasvuympäristön kannalta vaikutti pääosin melko positiiviselta, nousi haastatteluissa esiin myös muutamia ikäviä seikkoja. Erityisesti vuokra-asuntovaltaisissa taloyhtiöissä haastateltavien naapurissa oli myös päihdeongelmia, jotka heijastuivat myös muuhun lähiympäristöön.

5.3 Paavola psyykkisenä kasvuympäristönä

Psyykkisen kasvuympäristön kannalta lähiössä oli koettu turvallisuutta tukevia asioita mutta myös jonkin verran turvattomuutta. Haastateltavista Saaran pihapiiri vaikutti varsin tasapainoiselta, ja hänen mukaansa lähes kaikki naapurit olivat sellaisia, joiden ovelle olisi hädän hetkellä voinut mennä koputtamaan. Hän kuvailee myös, että pihapiirissä vanhemmat katsoivat myös muiden lasten perään, ja illalla oma vanhempi saattoi esimerkiksi vahtia, että naapurinkin lapset palasivat koteihinsa. Myös Enni kertoo, että pihapiirissä oli turvallisia aikuisia, lisäksi hän mainitsee tutut lähikaupan myyjät, jotka usein jutustelivat ja olivat huolehtivaisia ja mukavia. Nämä kuvaukset viittaavat siihen, että Paavolassa oli tunnistettavissa konformistisia piirteitä, eli yhteisöllisyyttä, jota ohjaavat yhteiset normit ja säännöt.

Toisaalta haastatteluissa nousi esiin myös turvattomuuden kokemuksia, jotka pääosin liittyivät lasten kohtaamisiin päihtyneiden aikuisten kanssa. Lisäksi turvattomuutta loivat kuullut tarinat erilaisista väkivallanteoista lähistöllä, vaikka kukaan haastateltavista tai heidän läheisistään ei ollutkaan joutunut väkivallan uhriksi. Kuitenkin haastatteluista kävi ilmi, että poliisin ja pelastushenkilökunnan osallisuus näkyi jonkin verran lähiön elämässä.

Annan mukaan pihapiirissä lapset kohtelivat välillä toisiaan huonosti, oli kiusaamista-pauksia ja erilaisia väärinkäytöksiä. Myös Alekski kertoo lasten käytöksessä olleen haasteita. Hänen mukaansa pihapiirin lapset tekivät paljon ”tihutöitä”, kuten puhkoivat pyörien renkaita ja kohtelivat eläimiä huonosti. Tällaiset havainnot puolestaan viittaavat anomiaan eli yhteisten järjestyssääntöjen sekä valvovan aikuisauktoriteetin puuttumiseen, joka ei tue lasten turvallisuuden tunnetta tai tervettä kehitystä ja sosialisatiota.

Tutkimuskirjallisuuden viranomaishaastatteluissa nousi esiin näkökulma, jonka mukaan viranomaiset pitivät erityisesti kaupungin vuokrataloalueita lapselle riskialttiina kas-

vupaikkana (Laukkanen 2002, 54). Haastatteluaineisto tukee tätä käsitystä, sillä haastateltavista juuri kaksi omistusasuntovaltaisissa taloyhtiöissä varttunutta kuvasivat lähiympäristön vakaaksi ja turvalliseksi, sen sijaan haastateltavista kolme, jotka olivat varttuneet vuokrataloissa, kuvailivat pihaympäristöä epävakaammaksi: kohtaamiset päihtyneiden kanssa sekä lasten pahoinvointi tuntuivat sijoittuvan juuri vuokrataloalueille. Vaikka kukaan haastateltavista ei asunut suoraan kaupungin vuokraamissa asunnoissa, kuvailivat haastateltavat erityisesti kaupungin vuokra-asuntokeskittymiä levottomiksi osiksi Paavolaa.

Haastateltavista osalle Paavola on ollut tilapäinen asumisratkaisu, mutta osalle pitkäaikainen koti. Anna ja Aleksi kertovat, että vanhemmat pyrkivät muuttamaan Paavolasta pois ja että myös muita perheitä lähti tilaisuuden tullen. Haastateltavista kolme, jotka asuivat lapsuudestaan vain osan Paavolassa kertovat, etteivät ole kokeneet vahvempaa sidettä asuinpaikkansa tai kokeneet olevansa sen kummemmin osa Paavolaa. Sen sijaan haastateltavista kaksi olivat eläneet Paavolassa syntymästään aikuisikään saakka, ja kertoivat kokeneensa olleensa paavolalaisia. Kaikki haastateltavista kertovat olleensa tietoisia siitä, että Paavolalla oli osin huono maine, mutta haastateltavista vain yksi kertoo piilolleen asuinpaikkaansa esimerkiksi koulussa.

5.4 Haastateltavien arvio lapsuutensa kasvuympäristöstä aikuisina

Haastateltavia pyydettiin myös arvioimaan Paavolaa kasvuympäristönä aikuisiksi kasvettaen. Hyvinä asioina nähtiin esimerkiksi tärkeimpien palveluiden läheisyys sekä lyhyt koulumatka, ja suhteellisen pieni koulu, jossa oppilaat ja opettajat olivat tuttuja. Lisäksi Paavolassa kehutiin luonnonläheisyyttä sekä lasten harrastusmahdollisuuksia. Osan mielestä syrjäinen sijainti keskustasta oli ikävä asia, mutta yksi haastateltavista oli kokenut sen jopa hyvänä asiana ja korosti toimivia bussiyhteyksiä. Kasvuympäristön turvallisuus mietitytti lähes kaikkia haastateltavia jossain määrin.

Muita haastatteluissa esiin nousseita huolen aiheita olivat esimerkiksi peruskoulun taso, lasten päätyminen riskialttiisiin kaveriporukoihin ja lapsiystävällisten paikkojen kunnan heikentyminen. Haastateltavista yksi piti Paavolaa hyvänä paikkana kasvattaa lapsia, kolme taas välttäisi Paavolaa kasvatusympäristönä. Yksi haastateltavista korosti vanhempien omaa toimijuutta: Paavola voi olla kasvuympäristönä hyvä tai huono, mutta tärkeintä on olla tietoinen Paavolan hyvistä ja huonoista puolista jotta ympäristössä osaa

navigoida. Kolme haastateltavaa osaa myös mainita, että nykyinen Paavola on rauhoittunut ja kehittynyt 2000- ja 2010-luvuilta. Haastateltavista kolme asui edelleen Hyvinkäällä, mutta kukaan heistä ei asunut enää varsinaisesti Paavolassa.

6. YHTEENVETO JA JATKOTUTKIMUSAIHEET

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää, millainen kasvuympäristö Paavola oli 2000- ja 2010-luvuilla ja miten haastateltavat näkevät lapsuutensa ympäristön nyt aikuisiksi kasvettuaan. Tutkimus toteutettiin teemahaastatteluina, jotka mahdollistivat henkilökohtaisten ja emotionaalisten kokemusten syvällisen tarkastelun. Haastattelut kohdistuivat neljään teemaan: ympäristön viihtyisyyteen, turvallisuuden kokemukseen, naapuriyhteisöön ja identiteettiin.

Fyysinen kasvuympäristö Paavolassa tarjosi lapsille mahdollisuuden aktiiviseen ulkoiluun ja sosiaaliseen vuorovaikutukseen. Vaikka ympäristö ei ollut aina täydellisessä kunnossa, lapset viettivät paljon aikaa ulkona, ja pihat olivat tärkeitä leikkipaikkoja. Vaatimatonkin fyysinen ympäristö voi tarjota lapselle merkittävää viriketoimintaa ja tukea lapsen sosiaalista kehitystä. Haastateltavien tapa havainnoida ympäristöään lapsena on ollut vahvasti sidoksissa mielikuvitukseen ja konkreettisiin havaintoihin ympäristöstä, josta on tehty itselle seikkailullinen ja merkityksellinen. Tämä näkyi esimerkiksi lasten keksimissä paikkojen nimissä.

Sosiaalinen ympäristö Paavolassa oli monimuotoinen ja tarjosi haastateltaville runsaasti vertaissuhteita. Leikit sujuivat yli kulttuuristen ja muiden sosiaalisten rajojen. Maahanmuuttajataustaisen haastateltavan mukaan Paavolan monikulttuurisuus tarjosi hänelle mahdollisuuden ylläpitää ja rakentaa omaa kulttuurista identiteettiä maahanmuuttajayhteisössä. Toisaalta haastatteluista kävi myös ilmi, että Paavolassa oli ollut myös jonkin verran turvattomuutta. Epäjärjestys ja pihapiirin päihdeongelmat nousivat esiin erityisesti vuokra-asuntopainotteisilla alueilla. Tämä voi viitata teoriaosuudessa esiteltyihin segregaaation ja anomian riskeihin.

Psyykkisen ympäristön kannalta haastatteluissa nousi esiin turvallisuutta tukevia tekijöitä, kuten vanhempien keskinäinen lasten valvonta ja yhteisön jäsenten auttavaisuus. Paavolassa on ollut konformistista yhteisöllisyyttä, jossa lasten kehitystä tukevat normit ja säännöt ovat olleet jaettuina. Toisaalta turvattomuuden ja anomian kokemukset, joita ilmeni varsinkin vuokrataloissa kasvaneiden haastatteluissa, kertovat jonkinasteisista sosiaalisen kontrollin ja turvallisuuden puutteista, jotka ovat johtaneet lasten turvattomuuden kokemuksiin ja toisia mahdollisesti vahingoittavaan käytökseen.

Segregaatiolla on suora vaikutus lapsen kasvuympäristöön, ja se voi lisätä sosiaalista ja taloudellista eriarvoisuutta, joka heijastuu myös lasten hyvinvointiin ja turvallisuuden

tunteeseen (ks. Laukkanen 2002, 39–40). Haastateltavat, jotka olivat eläneet vuokratalovaltaisessa taloyhtiössä, kokivat lähiympäristönsä turvattomampana kuin omistus-asuntovaltaisissa taloyhtiöissä kasvaneet.

Aikuisena haastateltavien käsitykset lapsuuden Paavolasta olivat moninaisia mutta suurin osa heistä näkee Paavolan nykyään pääosin positiivisessa valossa kriittisistä huomioistaan huolimatta. Positiiviset kokemukset liitettiin yleensä yhteisöllisyyteen ja luonnon läheisyyteen. Myös palveluiden, kuten koulun tai kirjaston läheisyyttä, pidettiin lasten elämänlaatua kohentavina asioina. Kriittiset näkökulmat liittyivät lähinnä vuokrataloalueisiin ja erityisesti kaupungin vuokra-asuntoihin, jotka miellettiin ympäristöltään ja turvattomiksi.

Osa haastateltavista osasi kertoa, että Paavolaa on viime vuosina kehitetty paljon ja että ympäristö on rauhoittunut. Kuitenkin suhtautuminen siihen, voisiko Paavola olla hyvä kasvuympäristö lapsille tänä päivänä, vaihtelee. Osa haastatelluista pitää Paavolaa hyvänä paikkana kasvattaa lapsia. Toiset taas näkevät edelleen riskejä, erityisesti turvallisuuden ja sosiaalisten ongelmien kasautumisen osalta. Osa ei myös pidä Paavolaa tarpeeksi viihtyisänä paikkana.

Tämä tutkimus käsitteli lähiöympäristöä lapsen kasvuympäristön näkökulmasta. Jatkotutkimuksen kannalta heräsi ainakin kaksi aihetta, joita Paavolassa voitaisiin tutkia lisää. Ensimmäinen aihe voisi olla vuokra-asunto- ja omistusasuntovaltaisten taloyhtiöiden tarkempi vertailu lapsen turvallisuuden kokemuksen kannalta. Muun muassa Teemu Kemppaisen (2017, 90) sosiologian väitöstutkimuksen päähavainto oli, että vuokratalovaltaisuuksien kasvaessa myös havainnot sosiaalisesta epäjärjestyksestä yleistyivät ja varsinkin vuokra-asumisen yleisyys oli keskeisimpiä tekijöitä selittämässä epäjärjestyksiä. Tämä tukee haastatteluiden pohjalta tekemiäni havaintoja.

Toinen aihe, jota voitaisiin tutkia lisää, on Paavolan fyysisen ympäristön vaikutus lapsen hyvinvointiin. Esimerkiksi aiemmin mainittu Marketta Kyttä (2003, 90–95) on tutkinut lapsen ympäristösuhdetta ja erilaisia fyysisiä ympäristöjä juuri lapsen näkökulmasta. Entistä tarkempi lisätutkimus näistä aiheista auttaisi kehittämään lähiöistä lapsiystävällisempiä ja tasa-arvoisempia kasvuympäristöjä.

LÄHTEET

- Hirsjärvi, S. & Hurme, H., 1991. *Teemahaastattelu*. 5. painos. Helsinki: Yliopistopaino.
- Junnilainen, L., 2019. *Lähiökylä: Tutkimus yhteisöllisyydestä ja eriarvoisuudesta*. Tampere: Vastapaino.
- Hyvinkään kaupunki, 2023. *Paavola-hanke*. Saatavissa: <https://www.hyvinkaa.fi/asuinymparisto-ja-rakentaminen/paavola-kehittyypaavola-hanke/> [Noudettu 11.10.2024].
- Hyvinkään kaupunki, 2024. *Paavolatalo*. Saatavissa: https://www.hyvinkaa.fi/asuinymparisto-ja-rakentaminen/paavola-kehittyypaavolatalo_2/ [Noudettu 11.10.2024].
- Kemppainen, T., 2017. *Disorder And Insecurity in a Residential Context. A Study on Finnish Suburban Housing Estates Build in the 1960s And 1970s*. Helsinki: Helsingin kaupunki.
- Kokkonen, P. & Tolmunen-Nikander, E., 2000. *Vaiverosta Paavolaksi*. Saarijärvi: Gummerus Kirjapaino Oy.
- Kuitunen, H., 2022. *Peltolammin-Multisillan lähiöohjelma. Yhteenveto 12/2022*. Tampere: Tampereen kaupunki.
- Kyttä, M., 2003. *Children in Outdoor Contexts. Affordances and Independent Mobility in the Assessment of Environmental Child Friendliness*. Espoo: Helsingin yliopisto.
- Laukkanen, A., 2002. *Lähiö lapsen kasvuympäristönä, näkökulma lapsuuden hyvinvointiin ja sosiaalisuuteen*. Turku: Painosalama Oy.
- Maiche, K., 2021. Puhetta lähiöstä. Teoksessa: Puumala, E., Maiche, K., Tuomaala-Özdemir, S. (toim.) 2021. *Naapurusto -Tarinoita moniäänisestä lähiöstä*. Helsinki: Into kustantamo. s. 20–37.
- Nevalainen, J., 2024. *Havainnot vuosina 2020–2022 toteutetusta lähiöohjelmasta*. Yhdyskuntasuunnittelu, 61(2), 6–10.

Piirainen, T., 1993. *Vuokra-asuminen ja sosiaaliset ongelmat*. Helsinki: Stakes.

Ruoppila, S. & Turtiainen, P., 2024. *Lähiö suomalaisessa lähiötutkimuksessa*. *Yhdyskuntasuunnittelu*, 62(2), 45–72.

Tilastokeskus, 2022. *Paavo-tilastot postinumeroin*. Saatavissa:

<https://www.stat.fi/tup/paavo/index.html> [Noudettu 28.2.2024].

Ympäristöministeriö, 2009. *Lähiöohjelma 2008–2011 hankkeet valittu*. Saatavissa:

<https://valtioneuvosto.fi/-/lahioohjelma-2008-2011-hankkeet-valittu> [Noudettu 28.2.2024].

KUVALÄHTEET

Kansi: Kuitunen Roosa, 2024. Kodit. [kuva]

Kuvat 1, 2 ja 3: Kuitunen Roosa, 2024. Piha-alueita. [valokuva]

Kuvat 4, 5, 6 ja 7: Kuitunen Roosa, 2024. Virikkeitä lapsille. [valokuva]

Kuvat 8, 9 ja 10: Kuitunen Roosa, 2024. Julkisia palveluita. [valokuva]